DOI: 10.30816/ICONN4/2017/12

Sacru și profan în sistemul numelor de familie de pe Valea Sălăuței

Vali Nastasia Ganea
Universitatea Tehnică Din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord Baia Mare, România

Sacred and profane in the system of surnames on Sălăuței Valley

Abstract: This paper aims to highlight sacred and profane aspects in the system of surnames of residents on Sălăuței Valley. To explain how these names appeared in the area investigated, we used the conscription records of 1750/1755, the first documented sources, completed with similar records from 1870 and data from the census of 1975. Thus, the research extends over a period of approximately one hundred years.
As a first conclusion, we mention the fact that the percentage of sacred surnames derived from baptismal names was initially over 60%. In time, the percentage changed in favour of profane names, resulted from nicknames, place names, ethnic names or names of occupations.
Facts demonstrate that the system existing in this area does not differ from the general one, known throughout the country.
Keywords: birthday, anthroponymy, baptismal name, surname, nicknames, place names.

1. Aspecte generale

Sistemul de atribuire a numelor de familie din zona Sălăuței nu diferă cu nimic de cel cunoscut pentru întregul teritoriu românesc. Într-o perioadă mai veche, el se baza întru totul, cum vom vedea, pe numele de botez. Al. Graur remarca faptul că „la noi în trecut nu existau alte nume decât cele de botez. Cineva era *Ion* sau *Maria*, iar dacă se cerea o precizie ceva mai mare, se adăuga numele tatălui sau al soțului, câteodată al mamei sau al soției, în genitiv: *Ion al lui Gheorghe*, *Niculaie al Saftei*, *Maria lui Vasile*" (1965: 89).

Și Iorgu Iordan, ocupându-se de aceste probleme, arată că „sistemul tripartit (al romanilor) nu s-a impus în niciuna dintre provinciile fostului Imperiu Roman". „Marea majoritate a numelor în discuție se conformează sistemului roman, dar numai parțial, în sensul că este bipartit, nu tripartit. Se înțelege ușor de ce. Mai întâi, condițiile de viață erau în Dacia cu totul diferite de cele de la Roma și, în general, din Italia. Afară de asta, romanii – în accepția largă a termenului – veniți în Dacia, nu erau, nu puteau să fie, decât cu totul excepțional, patricieni. Mai toți erau militari, funcționari, meseriași, negustori etc., ale căror nume constau dintr-un *praenomen* și un *nomen* (acesta din

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

urmă era, mai totdeauna, tot un *praenomen*, corespunzător, aș zice, numelui de familie de la noi)". Tot în acest context, I. Iordan precizează că acest sistem „îl întâlnim [...] și la geto-daci, strămoșii noștri etnici. Faptul s-a constatat cu ajutorul inscripțiilor de tot felul, în primul rând funerare, care s-au descoperit de-a lungul timpului în Dacia" (Iordan 1983: 9)[1].

2. Variante antroponimice

Din perspectiva menționată, vom ilustra situația numelor de familie din zona Sălăuței, așa cum rezultă din documentele utilizate de noi, pentru jumătatea secolului al XVIII-lea.

Potrivit punctelor de vedere menționate, prima fază a identificării unui individ[2] consta în atașarea, la „numele" persoanei în cauză, a numelui tatălui sau, în unele situații, al mamei, în forma de genitiv, un genitiv posesiv, redat în mai multe feluri:

(a) *Prenume* + articol proclitic *lui* + *prenume*: Cira *lui Andrieș*, Doce *lui Avram*, Iuon *lui Cifor (Tsifor)*, Iuon *lui George*, Vasele *lui George*, Ursul *lui George*, Petre *lui Iacobu*, Flore *lui Iuon*, Todor *lui Iuon*, Petre *lui Iosipu*, Ioan *lui Simionu*, Todor *lui Ștefan*, Miron *lui Todor*, Toma *lui Vasele* (Hordou, 1750)[3].

(b) *Prenume* + articol genitival *a / al* + *prenume* (al tatălui): Todor *a Alexi,* Istrate *a Cifor,* Flore *a Ciri,* Giorgie *a Ciri,* Gieorgie *a Cozmi,* Todor *a Petri,* Cirilă *a Petri,* Petre *a Popi(i),* (Hordou, 1750); Nichita *al Achim* (Atyim), Pinte *al Danilă*, Nicu *al Ilie*, Iuon *al Matei*, Toider *al Nicolai* etc. (Telciu, 1755).

(c) *Prenume* + *prenume în genitiv*: Ursul *Cozmi* (= Ursul lui Cozma), Iuoan *Nechiti* (= Iuoan al lui Nechita), Ursula *Petri* (= Ursul a lui Petre) (Hordou, 1750); Iuon *Floiri*, Gavrila *Cozmi*, Grigore *Mitrului*, Nichita *Moisi*, Toader *Irini*, Grigore *Thodori* (Telciu, 1755).

După acest șablon s-au modelat și situațiile în care, în locul prenumelui tatălui, apărea o poreclă, etnia sau ocupația, toate importante în identificare: Iosif *Tzankului*, Precub *Szurdului*, Mariutza *Kretzului*, Philip *Kretzului*, Nastasie *Bokuranului* (Telciu, 1755); Vasile *a Rusului* (Hordou, 1750), *Ștefan Cziganului*, *Vaszille Ruszului*, Gabor *a Szrbului* (Telciu, 1755); Petre *a Popii* (Hordou, 1750), Onul *Blidarului* (Telciu, 1755).

[1] Amănunte despre numele dacice și romane de pe teritoriul țării noastre mai pot fi găsite în studiul *A Diachronic Excursion into the Anthroponymy of Eastern Romania*, al lui Oliviu Felecan (2010: 57–80). „In Eastern Romania, Latin names have massively entered along with the Romanization of the Carpathian-Danubian-Pontic space and they became local not only on the territory of the Dacian province, but also outside of it" (Felecan O. 2010: 77).

[2] Pentru o perspectivă teoretică referitoare la identificarea individului prin nume, vezi Felecan, D.: „autoritatea, reprezentată de nominator, are deplină libertate de alegere, iar opțiunea acesteia este produsul intersecției voinței proprii, conjugate, eventual, cu acelea ale autorităților colaterale (părinți, nași, frați, alte rude, preot etc); onomaturgul separă, din inventarul istoric corespunzător (sau nu) comunității natale, ocurența/ ocurențele (un singur prenume sau mai multe) care saturează în cel mai mare grad preferințele nominale corespunzătoare gusturilor sale estetice la un moment dat" (2014: 85–86).

[3] În paranteză am precizat localitatea din care am extras numele și anul documentului utilizat.

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Acestea sunt momente premergătoare variantei în care ambele prenume, al persoanei identificate și al tatălui (sau mamei), se află în nominativ:

(d) *Prenume* + *prenume* (în nominativ) este, se pare, ultima variantă a acestei prime perioade: Onul *Mironu,* Pinteli *Andresiu*, Vasele *Lazaru,* Iuon *Bulz,* Alexandru *Demianu,* Simionu *Demianu,* Precop *Matei,* Iuon *Andrieșu,* Nicolai *Greasinu,* Gavrilă *Cihăreanu,* Simion *Grigore,* Timofte *Grigore,* Partenie *Mironu,* Grigoire *Iacobu,* Todor *Simion,* Andrieș *Maftei,* Grigoire *Ilie,* Maria *Grigorașiu,* Vasele *Iuon,* Vasele *Todoru,* Mironu *Cifor,* Paraschiva *Misăilă,* Persina *Vasele,* Maria *Gavrila,* Androne *Iuon,* Maria *Cira* (Hordou, 1750); Chirilă *Simion*, Gavrilă *Doce*, Grigore *Nicolai*, Iuon *Thoma*, Iugan *Andrei*, Simion *Vasile* (Telciu, 1755).

Din câte se poate constata, această formulă trimite la două prenume, primul fiind al persoanei numite și al doilea, prenumele tatălui. Ca urmare, din punct de vedere semantic, ambele admit aceeași analiză, dar, din punct de vedere funcțional, ele se specializează, primul păstrându-și valoarea inițială de nume individual, numit acum prenume, iar al doilea, ca nume al tatălui, comun pentru toți descendenții familiei, este numit *nume* (*de familie*). În felul acesta, sintagma *prenume* + *nume* capătă statut de formulă antroponimică, păstrându-și valoarea intactă până în zilele noastre.

Desigur, în locul numelui (de familie) au apărut și alte cuvinte:

– derivate ale prenumelor: *Andreș Ionașcu* (< *Ion* + *-așcu*), *Maria Grigorașiu* (< *Grigore* + *-aș*(*iu*);

– derivate ale unor toponime sau oiconime: *Alexa Runcanu* (< *Runc* + *-an(u)*), *Axente Hordovanu* (< *Hordou* + *-an(u)*), *Doroftei Hordovanu, Ursul Nosodanu* (după pronunția formei magh. *Naszad* + *-an(u)*), *Gavrilă Răbrișoreanu* (*Rebrișoara* + *-an(u)*), *Ioan Runcanu* (*Runc* + *-an(u)*), *Gavrilă Salvanu* (*Salva* + *-an(u)*), *Mihailă Someșianu* (*Someș* + *-ean(u)*), *Onul Zăgrean* (*Zagra* + *-ean(u)*), *Pinteli Toplițanu* (*Toplița* + *-an(u)*), *Pinteli Zăgreanu*;

– apelative care arată ocupația: *Alexa Bugnaru*, *Mihăilă Bugnaru*, *Ursul Moraru*;

– porecle și supranume: *Ioan Bulz*, *Iuon Pribagul*;

– nume străine: *Gavrilă Cihăreanu* (Hordou, 1750).

Faptele sunt ilustrative și arată că, pe măsură ce sporul de populație creștea, numele care ocupau poziția celui de al doilea prenume (al tatălui) era tot mai diversificat.

Faptul că variantele cu prenume în genitiv nu pot fi considerate încă o formulă antroponimică o putem exemplifica prin cuvântul *popă*. În varianta *Popa Grigore,* cu apelativul în față, *popa* nu are alt rol decât acela de a arăta profesia, unică în satele mici. Și astăzi se mai zice: *M-am întâlnit cu popa., Merg la popa., L-am ajutat pe popa* etc., consătenii cunoscând exact persoana menționată. Sintagma *Petre a Popii* ne trimite la Petre fiul popii, despre care aflăm dintr-o *Conscripție* din 1763–1764 că era *morbos* („bolnav") (Catalano: 83). Și în *Conscripțiile* următoare găsim astfel de exemple: Alexandru *Popi*, Iuoan *a Popi,* Petre *a Popii*[4] etc., în care *Popi* funcționează ca un supranume, indicând profesia. *Alexandru*, respectiv *Ioan*, *Petre* sunt copiii celui care este *popă* în sat, iar

[4] Se vede aici și diferența de grafie a genitivului *popă*: *Popi* și *Popii.*

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

acolo unde sunt mai mulți *popi*, apare și prenumele alăturat apelativului *popă*: Anuța *a Popi Iuon,* Maftei *a Popi George,* Petre *a Popi Vasile*[5].

Prin urmare, în astfel de situații nu putem considera încă termenul *popă*, în formele *Popa, Popi*(*i*), ca un nume de familie, ci, mai degrabă, un supranume, netrecut încă în categoria numelor de familie. El devine nume de familie numai după ce trimiterea la un anume popă se pierde, păstrând doar sensul primar „preot, popă", indiferent de persoana sau locul în care își îndeplinea misiunea/ vocația.

Aceste fapte confirmă procesul îndelungat de stabilire a numelui de familie. Chiar și după apariția „legii numelui din 1895, prima în țara noastră, ea nu a devenit cu adevărat aplicată, la țară, decât târziu", pe la mijlocul secolului al XX-lea (Graur 1965: 96).

Ocupându-se de această problemă, Domnița Tomescu prezintă, în lucrarea *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, într-o viziune monografică, „formarea și evoluția sistemului numelor de persoană românești […] într-o dublă perspectivă istorică: reconstituirea, pe baza originii numelor de persoană, a procesului de constituire a sistemului onomastic românesc și descrierea, pe baza atestărilor documentare, a etapelor sale de dezvoltare" (2001: 5).

Printre aceste mijloace sunt menționate „împrumuturile onomastice directe: elementul migrator" și „împrumuturile onomastice culte: factorul religios". În zona cercetată de noi, în perioada din care ne-am extras informațiile, credem că elementele de care dispunem nu pot fi căutate mai timpuriu decât perioada de „romanizare și creștinare a populației autohtone", așa cum preciza și Domnița Tomescu: „Procesul formativ al antroponimiei românești începe cu romanizarea și creștinarea populației autohtone, care impune numele de botez religioase, continuă prin crearea numelor laice din formele lexicale românești și se completează cu adoptarea și adaptarea unor împrumuturi străine, mai ales slave" (2001: 47).

Printre numele înregistrate în zona noastră, multe sunt nume ucrainene, aduse de populația care a imigrat din Maramureș[6]: *Cifor, Ciherean, Cira, Ciril*: Iuon *lui Cifor*, Artene *a lui Cifor*, Flore *a Ciri*, George *a Ciri* (Hordou, 1750).

---

[5] În toate situațiile în care apare forma *Popi*, cuvântul nu este încetățenit ca nume de familie, este doar un supranume ce trimite la un apelativ desemnând ocupația/ profesiunea tatălui. Termenul devine nume de familie atunci când ocupă, în forma de nominativ, locul al doilea din formula antroponimică, *prenumele + numele*.

[6] „Încă din sec. XIII-XIV, din cauza asupririlor nemeșilor unguri din Maramureș, multe familii de români au luat drumul pribegiei încercându-și norocul spre sud. Valea Zăgrii și a Salvei cum este numită Sălăuța în sec. XVI-XVII, permiteau pătrunderea acestora din Valea Izei ori Vișeu, în Transilvania, respectiv în Districtul Rodnei. Cum în arealul Vișeelor conviețuiau, alături de români, și etnici slavi, ei vor fi luat hotărârea de a scăpa de asupriri. Prezența familiilor *Rus* sau Cira, în sec. XVII-XVIII, în Hordou, este un argument în acest sens" (Catalano: 81). Referitor la itinerarul parcurs, același autor face precizarea „că 'moroșenii' s-au stabilit mai întâi pe Valea Bichigiului deoarece aici se găsesc și astăzi familii cu rezonanță maramureșeană: *Tomoioagă, Dolha, Perța* etc. Aceștia sunt cei care au trecut pe sub masivul Țibleșului, veniți de pe Valea Izei. Cei stabiliți pe Valea Sălăuței se pare că își au obârșia pe Valea Vișeului ori chiar pe Vaser (*Rus, Cira, Ciril, Cifor, Ciherean, Muju*). Legătura cu Valea Sălăuței o puteau face și

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Sporul de populație a făcut posibilă apariția și a altor categorii de cuvinte în poziția de „al doilea prenume", adică *nume de familie*. Al. Graur amintește de nume de meserii și de situații sociale. „Într-o vreme când numele de familie nu erau prea fixe, iar meseriașii erau destul de rari, s-a adăugat adesea la numele de botez numele meseriei, suficient pentru a se putea identifica persoana astfel denumită. Deși în general meseria nu se moștenește, totuși, cu timpul, în multe cazuri numele de meserie s-a moștenit ca nume de familie" (1965: 94). Noi am înregistrat, cum am arătat mai sus, situații care sporesc prin trecerea timpului: Ursul *Morarul* (Hordou, 1750), Onul *Blidaru* (Telciu, 1755), apoi *Bugnar(u), Lăcătuș, Olaru, Suciu* (Telciu, 1869); *Linguraru* (Hordou, 1870).

Așadar, între numele de familie consemnate în *Conscripțiile* amintite, am întâlnit următoarele categorii:

– Derivate de la oiconime (numele localității + sufix): *Hordovanu, Nosodanu, Răbrișoreanu, Runcanu, Salvanu, Toplițanu, Zăgreanu* (Hordou, 1750), la care, în secolul următor, se vor adăuga, altele: *Bichigean, Budușian, Câmpian, Mocodeanu, Moldovanu, Nimigeanu, Sasarmanu, Vrenceanu, Zagreanu* (Hordou, 1870).

– Porecle: *Bănuțiu, Bumbu, Ceuca, Cicală, Cracan, Grelușiu, Itoc (Iț oc), Malicanu, Moloca / Molocu, Oala, Secara, Tiron* (Hordou, 1870).

– Etnie: *Grecul, Rusu, Sasu, Sârbu, Tătar, Țigan (Cziganului)* (Telciu, 1755).

3. Numele de familie între sacru și profan

Având în vedere dihotomia sacru / profan, constatăm că cele 81 de familii înregistrate pentru satul Hordou la 1750, sunt redate prin 51 de nume, dintre care 28 sunt prenume: *Alexi, Andreș, Andrieș(u)*[7], *Avram, Cifor (Csifor, Tsifor), Cihăranu, Cira, Cozma, Demian, Gavrilă, Greasin(u)*[8], *George, Grigore, Iacob, Ilie, Iosip, Iuon; Lazăr(u), Maftei, Matei, Miron, Misăilă, Nechiti, Petre, Simion, Ștefan, Todor(u), Vasele*. Ele reprezintă 57,14%, iar dacă adăugăm și cele două derivate, tot de la prenume: *Grigorașiu*[9] și *Ionașcu*[10], ajungem la un procent de 61,22.

Ca urmare, credem că aceste date vin în sprijinul afirmației că, inițial, majoritatea numelor de familie erau prenume, de unde rezultă că ponderea o dețineau numele sacre.

Cât privește celelalte nume (de familie), profane, mai puține în perioada de început, devin tot mai numeroase pe măsura trecerii timpului și a înmulțirii populației. Chiar în localitatea Telciu, cu o populație mult mai numeroasă, în aceeași perioadă de timp (1755), procentul numelor provenite din prenume, deci nume sacre, este mult mai mic.

---

lăpușenii din Țara Lăpușului prin Valea Bichigiului. Nu ar fi exclus ca și o parte din aceștia să se fi stabilit în această zonă (cazul familiei *Greluș*) mai ales că și ei făceau parte din așa-numitul 'Pământ Crăiesc' și se bucurau cam de același tratament cu cei din Marmația" (Catalano: 81–82).

7 *Andreș, Andrieș* sunt variante ale lui *Andrei*, cf. Ionescu 2001: 35.

8 *Greasim*: de la *Gherasim/Gerasim*, cu metateza lui *r*.

9 *Grigorașiu* (< *Grigore* + suf. *-aș(iu)* (Iordan 1983, *s. v.*).

10 *Ionașcu* (< *Ion* + suf. *-așcu* (Iordan 1983, *s. v.*).

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Raportate la frecvență, cele mai multe atestări le are *Rus* 9, urmat de *Moldovan* 8, *Țigan* 7, *Pusuca* 5, *Iugan*, *Mititel*, *Pupeze*, *Tompi* 4, *Blidar*, *Bunac*, *Cozma*, *Cute*, *Doce*, *Moroșan*, *Nicolai*, *Timoge*, *Țarălungă* 3. Este interesant să observăm că doar trei prenume, *Cozma, Doce* și *Nicolai*, înregistrează frecvența 3, ceea ce înseamnă că, în această localitate, la data respectivă prevalau numele de altă origine decât cele provenite din prenume.

Și în Hordou, la 1870 situația era schimbată. Numărul familiilor a crescut simțitor, de la 51 la 181, ceea ce se reflectă și în varietatea numelor.

Un număr de 20 de nume de familie se regăsesc în ambele *Conscripții*: *Andreș(iu), Avram, Bugnar(iu), Cifor(u), Ciherean(u), Coșbuc(u), Damian(u), Greasim(u), Hordouan(u), Iacob(u), Ilie, Miron(u), Moroșan(u), Petri, Runcan(u), Rus(u), Someșian(u), Ștefan(u), Todor(u), Zagrean(u)*.

Unele nume nu mai apar ca nume de familie: *Alexa, Bilaș, Cozmi, Gavrilă, Grigore, Grigoraș, Ion, Ionașcu, Iosif, Lazăr, Maftei, Matei, Misăilă, Nechiti, Nosodanu, Pribagul, Petre* (a rămas doar varianta *Petri*), *Salvanu, Simion, Toplițanu, Urian*[11], *Vasele*[12].

Apar însă multe altele, neînregistrate în prima *Conscripție*: *Băiesiu, Bănuțiu, Bichigean, Blidaru, Budusianu, Bumbu, Campianu* (*var. Campian, Campeanu*)[13], *Ceuca, Cicală, Cilimon, Cilip, Cracan, Filip, Galanu, Gavriloe, Grelusiu, Giurgeanu, Lingurariu, Malicanu, Mocodean, Moldovan, Moloca, Nastace, Nicolae, Nimigean, Nistoru, Niza, Oala, Parasca, Pavaloe, Pinte, Popu, Rafaila, Sandulu*[14]*, Sasarmanu, Sângeorzan, Secară, Tiron, Turda, Todoran, Trete, Vrenceanu, Zinca.*

Dintre acestea, numai câteva provin din prenume sau derivate din prenume: *Cilimon, Cilip / Filip, Gavriloe, Giurgeanu, Marica*[15]*, Nastace*[16]*, Nicolae, Nistoru, Parasca, Pavaloe, Pinte, Rafaila, Sandulu, Todoran, Turda*[17], ceea ce înseamnă un procentaj mult diminuat, în detrimentul numelor profane.

---

[11] *Urian* (< *Urie* + *-an*). Forma inițială este „Uriil, prenume cu o circulație restrânsă în onomastica creștină laică, dar poate fi întâlnit în lumea monahală. Este un prenume de origine ebraică, Uriel, cu sensul „Dumnezeu este lumină sau foc", deci nume teoforic de mare însemnătate. … În forma Urie: *„Adu-mi martori credincioși, pe Urie, preotul, și pe Zaharia, fiul lui Ieberechia* (Isaia 8, 2). În documentele românești prenumele este atestat în forma Uriil (egumenul)" (Bălan-Mihailovici 2009: 613).

[12] Pentru valoarea lor de prenume și nume calendaristice, v. Bălan-Mihailovici 2009; Ionescu 2001.

[13] Considerăm și forma *Capianu* ca fiind o grafie greșită pentru *Campianu*.

[14] Hipocoristic al lui *Alexandru*" (Iordan 1983: 405). Aici, forma *Sandulu* ar putea reda forma *Sandu* + *lu* (= lui) din formula antroponimică, dar, mai probabil, este o formă articulată cu articol enclitic al numelor terminate în *-u*, despre care vorbește și Al. Graur: „În zona nordică, găsim în primul rând forma cu articol enclitic la numele terminate în *-u*: *Cucului, Marcului, Meciului, Mutului, Știoncului, …*" (1965: 142).

[15] Din ung. *Márika*, diminutiv al lui Mária; dacă accentul stă pe *i*, avem un diminutiv românesc de la *Maria* (Iordan 1983: 292).

[16] Probabil un vocativ al lui *Nastaca*, hipocoristic din *Anastasia*.

[17] Ioan Pătruț consideră că *Turda* este un antroponim *„Turda* a fost și este un antroponim

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

4. Concluzii

Din variantele înregistrate pentru Hordou nu au fost consemnate situații de prenume în genitiv cu articol enclitic, dar apar două situații de prenume precedat de articolul hotărât proclitic *a lui*, cu *a* invariabil; în rest, aceleași variante există pentru ambele localități.

Încercând să aflăm ponderea numelor de familie redate prin prenumele tatălui, constatăm că există diferențe între cele două sate. În Hordou, numele provenite din prenume, plus derivate din prenume, reprezintă 61,22%, în timp ce pentru Telciu acestea ajung la doar 24,27%, numai un sfert din totalul numelor.

Decalajul se explică, pe de o parte, prin diferența numerică a locuitorilor, iar pe de altă parte, prin statutul socio-uman al localităților; Telciu era centru de comună și avea un număr mai mare de persoane de alte etnii și din alte părți.

Și din punctul de vedere al frecvenței numelor, există diferențe. În Hordou ordinea este: *Iuon* 5 atestări, *Cifor*, *Cira*, *George*, *Vasele* 3 atestări, iar *Andrieș, Bugnar, Cozma, Damian, Grigore, Grigoraș, Hordovan, Iacob, Miron, Petri, Runcan, Rus, Simion, Todor, Zăgrean* cu 2 atestări fiecare, în total 20 de nume cu peste două atestări. Pentru Telciu situația este puțin schimbată: *Rusz* (*Ruszu, Ruszuly, Ruszului*) 9 atestări, *Moldovan* 8, *Tziganu* (*Czigany, Cziganului, Tzigany*) 7, *Pusuka* (*Pusuky*) 5, *Iugan* (4), *Mititel* (*Mititely*) 4, *Pupedze* (4), *Tompi* (*Tompy, Tompyi*) 4, *Blidar(u)* (*Blidaruly*) 3, *Bunak* (3), *Dotye* (3), *Handre* (*Hondre*) 3, *Kozma* (*Kozmy*) 3, *Kutye* 3, *Marosan* (*Morosan*) 3, *Nikolaj* (*Nikolay, Nikulaij*) 3, *Timochij* (*Timogye*) 3, *Tzaralungă* (*Pzaralungă*) 3, *Boda* (2), *Bondanje* (*Bondanye*) 2, *Brudan* (2), *Bumbu* (2), *Chilip* (*Cilip*) 2, *Kretzuly* (*Kretzului*) 2, *Leoka* (*Lyeoka*) 2, *Mathye* (2), *Floiri* (*Floire*) 2, *Flutta* (*Flutti*) 2, *Gangje* (*Ganye*) 2, *Makodan* (*Mokodan*) 2, *Naszodan* (2), *Nikhiti* (*Nityiti*) 2, *Ordatye* (2), *Puputza* (2), *Szimion* (*Szimijonu*) 2, *Talhan* (*Talharje*) 2, *Thodori* (2), *Vassille* (*Vaszille*) 2.

Situația pe care am prezentat-o este în concordanță cu faptele menționate în alte zone ale țării, din aceeași perioadă, secolul al XVIII-lea. Ele atestă, alături de fapte specifice identificării unei persoane – genitivul prenumelui tatălui sau al mamei, uneori al soțului (Ion al Vasele, Grigore al Doce); apelativ plus prenume (popa Grigore); prenume plus toponim (Anța de pe Vale); prenume plus nume etnic (Vasile a Rusului) etc. – și varianta care va deveni formula antroponimică oficială: prenume + nume de familie.

Evoluția variantelor și proveniența numelor de familie de pe Valea Sălăuței o vom face în continuare, aceasta fiind tema tezei noastre de doctorat.

---

cunoscut la români, alături de formele *Turd* și *Turdea*. În DOR se menționează că opt persoane din Săpânța, jud. Maramureș, poartă numele de *Turd* [*Turda*]sau *Turdea*". „Întrucât antroponimul *Turda* apare în cronici și documente din Transilvania și din Ungaria este greu de precizat dacă localitatea a fost numită astfel de români sau maghiari" (Pătruț 2005: 101). Și N. Drăganu (*Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și onomasticei*, p. 482) „conchide că ung. *Torda* este de proveniență românească" (*ap*. Pătruț 2005: 101, nota 1). Și Iorgu Iordan trimite la n. top. *Turda* (Iordan 1983: 465). Cunoscând situația din această zonă, înclinăm să credem, alături de Ioan Pătruț, că *Turda* este un antroponim.

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Bibliografie

Adam, G. V. 2012. Câteva aspect privind formarea numelor de grup. În *Lucrările celui de-al XIV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie* (*Cluj-Napoca, 16–17 septembrie 2010*), 7–22. Cluj-Napoca: Argonaut, Scriptor.

Bălan-Mihailovici, A. 2009. *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*. București: Editura Sofia.

Catalano, C. R. [2005]. *Hordou – Coșbuc. Studiu monografic*. București: Editura Tipografia Pegasus.

Densusianu, O. 1968. *Opere* I, 467–477. București: Editura pentru literatură.

Felecan, D. 2014. *Pragmatica numelui și a numirii neconvenționale: de la paradigme teoretice la practici discursive*. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut.

Felecan, O. 2010. A Diachronic Excursion into the Anthroponymy of Eastern Romania. *Philologica Jassyensia* 1 (11): 57–80. http://www.philologica-jassyensia.ro/upload/VI_1_Felecan.pdf (accesat în septembrie 2017).

Iordan, I. 1963. *Toponimia românească*. București: Editura Academiei.

Iordan, I. 1983. *Dicționar al numelor de familie românești*. București: Editura științifică și enciclopedică.

Iordan, I., P. Gâștescu, D. I. Oancea 1974. *Indicatorul localităților din România*. București: Editura Academiei.

Oancă, T. 2016. *Microsisteme antroponimice românești*. Craiova: Editura Grafix.

MDA = *Micul dicționar academic*, vol. I, Literele A-C. 2003. București: Editura Univers Enciclopedic.

Mureșianu, M. 2000. *Districtul grăniceresc năsăudean* (1762–1851) *Studiu de geografie istorică*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Pascu, G. 1916. *Sufixele românești*. București: Librăriile SOCEC & Co., C. Sfetea, Pavel Suru.

Pătruț, I. 2005. *Studii de onomastică românească*. Cluj-Napoca: Editura Clusium.

Suciu, C. 1967, 1968. *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I, II. București: Editura Academiei.

BDD-V4391 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)